

CONTROLE OP HARLINGER MEETNET VAN START

Naast de meetgegevens van Frisia over bodemdaling op het Wad bekijkt het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) nu ook jaarlijks de meetgegevens vanuit de Harlinger binnenstad. Dat liet het ministerie van Economische Zaken en Klimaat deze week weten.

Of de toezichthouder nu wel of niet naar de resultaten van het Aanvullend Meetnet zou kijken bleef lang onduidelijk. Al in 2019 schreef inspecteur-generaal Theodor Kockelkoren blij te zijn met de afspraken tussen de Stichting Bescherming Historisch Harlingen en Frisia,

vooral met betrekking tot "de aanleg van een aanvullend meetnetwerk, een Early Warning System en een open wijze van communiceren." SodM verklaarde zich bereid toezicht te houden op de realisatie en uitvoering van zowel het meetnetwerk als het Early Warning System. Het formaliseren daarvan bleek echter lastiger dan gedacht, ook al schreef toenmalig minister Wiebes in 2019 het te zullen regelen.

Frisia Zout is verplicht elk jaar een meetplan voor te leggen aan het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Dat meetplan

MET DEZE KEER ONDER ANDERE:

- Buitendijkse monitoring in orde
- Zout en de verzakking van de Noorderpier
- Plannen voor een Harlinger toetsingskader
- Start van de Fryske Mijnbouwtafel
- Videoregistratie van informatieavond RSG

omvat onder meer de twee meetpalen op het Wad, die met continu metende GPS-stations en waterpassing de bodemdaling meten. Ook in de kuststrook wordt gemeten en verder worden seismometers van het KNMI uitgelezen om eventuele trillingen te signaleren. Als laatste onderdeel wordt in de caverne met enige regelmaat een holruimtemeting gedaan.

De metingen op de camperplaats, Zoutsloot, Rommelhaven, William Boothstraat en Fabrieksstraat zijn nu in een bijlage aan dat meetplan toegevoegd, waarmee is geborgd dat het Staatstoezicht vinger aan de pols houdt. Zowel het buiten- als het binnendijkse meetplan zijn te bekijken via nlog.nl/meetplan-havenmond

STAATSSECRETARIS MIJNBOW POSITIEF OVER PILOT HARLINGEN

Maandag 19 december sprak een delegatie van de Stichting Bescherming Historisch Harlingen in Den Haag met Hans Vijlbrief.

De staatssecretaris van Mijnbouw toonde zich

gecharmeerd van de insteek van de Pilot Harlingen om niet het vergoeden van schade centraal te stellen, maar het voorkómen daarvan. De Pilot in onze stad spreekt hem ook aan omdat hij veel belang hecht aan plaatselijk draagvlak.

De bewindsman zegde toe komend voorjaar graag eens naar Harlingen te komen om zich verder op de hoogte te stellen van de opzet en de ontwikkelingen van de Pilot in onze havenstad.

BUITENDIJKSE MONITORING IN ORDE

Om de nulsituatie van de Waddenzee vóór zoutwinning vast te leggen heeft Frisia Zout in 2018, 2019 en 2020 al metingen laten doen. Elk jaar leverde een onafhankelijke Auditcommissie Zoutwinning Waddenzee daar kritisch commentaar op. Aan de hand daarvan liet Frisia Zout de metingen telkens verder bijstellen, tot de commissie eind 2021 oordeelde dat de driejaarlijkse eindrapportage 'een goed beeld geeft van de situatie in het gebied en goede input biedt voor de verdere monitoring.'

Afgelopen maand kwam de commissie naar buiten met haar oordeel over de monitoring in 2021. Die rapportage is van goede kwaliteit, aldus de commissie, en de ontwikkelingen in de Waddenzee zijn er goed mee te volgen. Ze vraagt wel aandacht voor de mogelijk snellere zeespiegelstijging, waardoor wadplaten op termijn mogelijk niet snel genoeg meer kunnen meegroeien. Verder is extra aandacht voor de monitoring nodig wanneer Frisia uit meerdere cavernes gaat winnen, omdat

dan een 'samengestelde bodemdalingsschotel' ontstaat. De monitoring laat zien welke effecten de winning heeft. Voorwaarde voor de zoutwinning is namelijk dat de Waddennatuur er niet onder mag lijden. Gebeurt dat wel, dan moet de zoutwinning worden verminderd of stopgezet. Onderzocht worden onder meer aantallen vogels en de voedselbeschikbaarheid zoals kokkels, mosselen en wadpieren.

Om schade aan panden in Harlingen te voorkomen is vooral een ander aspect van belang, namelijk de diepe bodemdaling. Die wordt via meetpalen op het Wad gemeten, en in de stad zelf via het Aanvullend Meetnet. De diepe bodemdalingmetingen onder de Waddenzee zijn in orde, concludeerde de Auditcommissie voorjaar 2021 al.

De Auditcommissie Zoutwinning Waddenzee controleert de kwaliteit van de rapportages van Frisia op verzoek van de ministers van EZK en LNV. Zie voor meer informatie [commissiemer.nl](https://www.commissiemer.nl)

DE NOORDERPIER, HET KIMSTERGAT EN DE ZOUTWINNING

Afgelopen najaar was de Noorderpier en een deel van de zeedijk langs de Lange Lijnbaan afgesloten voor publiek. Najaar 2021 werd namelijk ontdekt dat een klein deel van de pier bij extreem laagwater en bij oostenwind zou kunnen inzakken of wegglijden. Wetterskip Fryslân startte 15 augustus met het versterken van dat gedeelte en sinds 7 oktober is alles weer toegankelijk voor wandelaars.

Het Wetterskip doet samen met Rijkswaterstaat langs de kust regelmatig metingen om de geulpatronen in de gaten te houden. De eerstgenoemde

partij beheert de dijk en de pier, de tweede gaat over de Waddenzee vanaf de teen van de dijk.

Ze zagen eerder al dat de geul 'Kimstergat', tussen de Noorderpier en de tegenover gelegen Ballastplaat, zich over een lengte van 350 meter sneller dan verwacht richting de pier verplaatst. Oorzaak is (nog steeds) de afsluiting van de Zuiderzee. De Ballastplaat groeit en 'drukt' de geul zodoende tegen de Noorderpier aan. Door onder water breuksteen tegen de pier te storten heeft Wetterskip Fryslân de dam dit najaar

verstevigd. De geul wordt nu beter op zijn plaats gehouden.

Heeft de verzakking van de pier met de zoutwinning te maken? Daarover verschenen in maart berichten in de Friese media, naar aanleiding van vragen in de Friese Staten. Maar zo'n verband is er niet, stelt Rijkswaterstaat, de bodemdaling door zoutwinning zit kilometers verderop. Of er op lange termijn (misschien zelfs ná de winning) wél risico's zijn, dat vraagt het College van Gedeputeerde Staten aan het Staatstoezicht op de Mijnen om te onderzoeken.

EEN TOETSINGSKADER VOOR MIJNBOWSCHADE

In de praktijk is het heel erg moeilijk om schade aan gebouwen te koppelen aan bodemdaling door diepe mijnbouw. Experts kijken dan of er andere plausibele oorzaken zijn zoals recente graafwerkzaamheden of veranderingen in het grondwaterpeil. Op het moment dat er schade is, is het bovendien een beladen discussie. Het is dan ook veel beter om vooraf af te spreken onder welke condities we concluderen dat het om mijnbouwschade gaat. Dat noemen we een toetsingskader.

Een belangrijke conditie die daarin een rol speelt is de mate van scheefstand die de bodemdaling veroorzaakt. Scheefstand wordt dan ook goed gemeten door de Pilot Harlingen.

FRIESE MIJNBOWTAFEL VAN START

Op initiatief van gedeputeerde Friso Douwstra was er 15 september een eerste bijeenkomst van een 'Fryske Mijnbouwtafel', en op 21 december een tweede. In de Friese ondergrond wordt op tientallen plaatsen gas gewonnen. Daarnaast is er gasopslag en zoutwinning, en lijkt er toekomst voor geothermie. De Mijnbouwtafel wil daarover kennis uitwisselen en komen tot een gezamenlijke agenda van gemeenten, provincie en het Wetterskip voor het thema Mijnbouw. Ook is een doel de revenuen van mijnbouwprojecten – zowel bestaande als nieuwe – deels ten goede te laten komen aan het gebied waar de delfstoffenwinning plaatsvindt. Namens de gemeente Harlingen neemt wethouder Paul Schoute deel aan de Mijnbouwtafel.

De komende tijd gaan de partijen binnen de Pilot Harlingen aan de slag om samen een toetsingskader te ontwikkelen en te testen. Dat testen gebeurt aan de hand van scenario's. Frisia Zout zal zich aan dit toetsingskader committeren: "Als we ervan overtuigd zijn dat onze winning niet tot schade leidt, waarom nemen we zelf dan niet het risico daarvoor?" aldus Bart Hendriks, algemeen directeur van Frisia (rechts op de foto). Dit toetsingskader is een

aanvulling op het werk van de Commissie Mijnbouwschade. Binnen het proces van de commissie biedt deze een schademelder een gesprek met Frisia aan. Wanneer Harlingers daarvoor kiezen, zal Frisia het bovengenoemde toetsingskader hanteren. Mocht een eigenaar van een pand het oneens zijn met het toetsingskader, dan kan die altijd een beroep doen op de diensten van de commissie en zijn of haar schade alsnog laten onderzoeken.

VIDEOREGISTRATIE INFORMATIEAVOND RSG

Wie de informatieavond over de resultaten van het Aanvullend Meetnet eerder dit jaar niet kon bijwonen, die kan alsnog de complete videoregistratie bekijken via pilotharlingen.nl, bij 'Audio en video'.

Op 22 juni presenteerden Dirk-Jan Krijnders (Antea) en Peter van der Gaag (HIT) in de kantine van RSG Simon Vestdijk een aantal opvallende meetresultaten. Ze stonden onder meer stil bij de invloed van eb & vloed, bij aardbevingen in Groningen en Japan en

bij bombardementen van de luchtmacht op Vlieland.

Op de website zijn dankzij CZVideoful drie informatieblokken integraal te zien:

- Dirkjan Krijnders (Antea group) over de ondergrondse metingen
- Bart Hendriks (Frisia Zout) over het belang van nulmetingen
- Jarig Langhout (SBHH) over erkenning van de metingen door de rijksoverheid

ERKENNING MEETNET NOG STEEDS ONZEKER

Inwoners van Harlingen hebben recht op zekerheid en veiligheid bij eventuele schade als gevolg van zoutwinning. Een motie met die strekking werd eerder dit jaar vrijwel unaniem aangenomen door Provinciale Staten. Om schade snel te kunnen vergoeden is een rechtsgeldige nulmeting "een onmisbaar instrument", stelt de tekst. Een soortgelijke passage is opgenomen in het coalitieakkoord dat de Harlinger gemeenteraad aannam na de vorming van een nieuw College

van burgemeester en wethouders. Hoe dit vorm moet krijgen is op dit moment nog onduidelijk. Bij de Stichting Bescherming Historisch Harlingen (SHBB) was de gedachte dat de Commissie Mijnbouwschade zou moeten oordelen hoe bruikbaar de metingen zijn. Die partij gaat de meetresultaten immers gebruiken om schadeclaims, mochten die in Harlingen onverhoopt toch komen, toe te kennen of af te wijzen. De Commissie wil op voorhand

echter geen uitspraak doen over de waarde van het Harlinger meetnet, en verwijst naar andere partijen zoals de Technische Commissie Bodembeweging, het Staatstoezicht op de Mijnen en de Mijnraad.

De metingen worden gefinancierd door de gemeente Harlingen, de provincie Fryslân en het rijk. De Pilot Harlingen wil zeker weten dat die publieke middelen op een juiste manier worden ingezet. "We willen natuurlijk voorkomen dat op termijn, bij schade, wordt geoordeeld dat beter op andere plekken of met andere apparatuur gemeten had kunnen worden", zegt voorzitter Jarig Langhout van de SBHH. "Daarom blijven we vanuit de Pilot Harlingen werken aan validatie van het meetnet in het kader van eventuele toekomstige schadebeoordelingen."

METINGEN ONLINE

Het dashboard om de metingen van het Aanvullend Meetnet voor iedereen zichtbaar te maken is nog niet gereed. Eerder was de verwachting dat dat rond de zomer online zou komen. 'Eenzijds wil de Pilot zo transparant mogelijk zijn', legt projectleider Aad Kant van Antea uit, 'dus wil je alles wel zichtbaar maken. Maar het gaat echt om enorme hoeveelheden data, die voor leken eigenlijk niet te volgen zijn. Hoe zorgen we dan dat een doorsnee inwoner toch begrijpt wat hij ziet?

Met die vraag hebben we maanden geworsteld. Wij komen nu met een drietrapsraket. Op pilotharlingen.nl gaan we samen met Peter van der Gaag interessante meetresultaten uitlichten, waarbij je kunt doorklikken naar de achterliggende data. Daarnaast komt er jaarlijks een rapport waarin alles nog eens overzichtelijk wordt samengevat. Zo hopen we iedereen te kunnen bedienen.' Antea mikt nu op ... als einddatum.

BIJBLIJVEN?

Ons portaal pilotharlingen.nl houdt u regelmatig op de hoogte van de ontwikkelingen rond de zoutwinning bij Harlingen. Naast nieuwsberichten, video's en achtergrondinformatie bevat deze ook veelgestelde vragen – en de antwoorden daarop.

U kunt zich daarnaast abonneren op de digitale nieuwsbrief. Geef daarvoor uw mailadres op, rechtsboven bij 'Blijf op de hoogte' op pilotharlingen.nl

PARTNERS

provinsje fryslân
provincie fryslân

Door de risico's op schade te erkennen, waarborgen in te bouwen en transparant te zijn willen we laten zien dat economie en veiligheid hand in hand kunnen gaan.